

Obliczenia Naukowe Lista 2

Bartłomiej Puchała

November 6, 2023

1 Zadanie 1

1.1 Opis problemu

Problem polega na powtórzeniu zadania 5 z listy 1, czyli obliczeniu iloczynu skalarnego dwóch wektorów, ale usunięciu ostatniej 9 z x_4 oraz ostatniej 7 z x_5 .

1.2 Rozwiązanie

```
function calc_forwards(T, vecX, vecY, n)
    sum = one(T) - 1
    for i in 1:n
        sum += vecX[i] * vecY[i]
    end
    return sum
end

function calc_backwards(T, vecX, vecY, n)
    sum = one(T) - 1
    curr = n
    while curr >= 1
        sum += vecX[curr] * vecY[curr]
        if curr - 1 >= 1
            curr -= 1
        else
            break
        end
    end
    return sum
end
```

```

function calc_descending(T, vecX, vecY)
    sum_positive = one(T) - 1
    sum_negative = one(T) - 1
    sum = one(T) - 1
    tmp_positive = T[]
    tmp_negative = T[]
    if length(vecX) == length(vecY)
        for (i, j) in zip(vecX, vecY)
            if i * j > 0
                push!(tmp_positive, i * j)
            else
                push!(tmp_negative, i * j)
            end
        end
        sort!(tmp_positive, rev = true)
        sort!(tmp_negative)
        for i in tmp_positive
            sum_positive += i
        end
        for j in tmp_negative
            sum_negative += j
        end
        sum = sum_positive + sum_negative
    else
        println("Wektory nie sa prawidlowe")
    end
end

function calc_ascending(T, vecX, vecY)
    sum_positive = one(T) - 1
    sum_negative = one(T) - 1
    sum = one(T) - 1
    tmp_positive = T[]
    tmp_negative = T[]
    if length(vecX) == length(vecY)
        for (i, j) in zip(vecX, vecY)
            if i * j > 0
                push!(tmp_positive, i * j)
            else
                push!(tmp_negative, i * j)
            end
        end
        sort!(tmp_positive)
        sort!(tmp_negative, rev = true)
        for i in tmp_positive
            sum_positive += i
        end
    end
end

```

```

        end
        for j in tmp_negative
            sum_negative += j
        end
        sum = sum_positive + sum_negative
    end
end
end

```

1.3 Wyniki oraz interpretacja

Algorytm	Float32	Roznica Float32
W Przód	-0.4999443	0
W Tył	-0.4543457	0
Od Najw.	-0.5	0
Od Najm.	-0.5	0

Algorytm	Float64	Roznica Float64
W Przód	-0.004296342739891585	0.004296342842410399
W Tył	-0.004296342998713953	0.004296342842280865
Od Najw.	-0.004296342842280865	0.004296342842280865
Od Najm.	-0.004296342842280865	0.004296342842280865

Niewielkie zmiany w danych powodują różnice w otrzymywanych wynikach nawet o rząd wielkości 10^{-3} .

1.4 Wnioski

Widząc problem, na którego wyniki znacząco wpływają nawet niewielkie zmiany w danych wejściowych sugeruje o złym poziomie uwarunkowania problemu.

2 Zadanie 2

2.1 Opis problemu

Zadanie polega na narysowaniu wykresu funkcji

$$f(x) = e^x \ln(1 + e^{-x})$$

w co najmniej dwóch programach do wizualizacji. Następnie należy policzyć granice funkcji $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x)$ i porównać wykres funkcji z obliczoną granicą.

2.2 Rozwiązanie

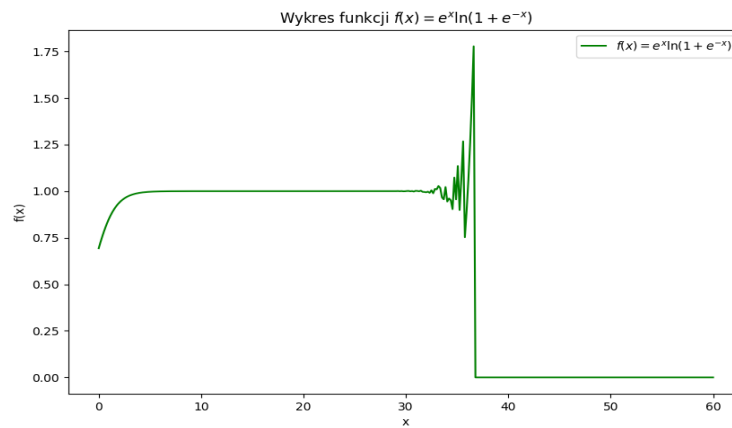

Figure 1: Wykres funkcji w Python(Matplotlib)

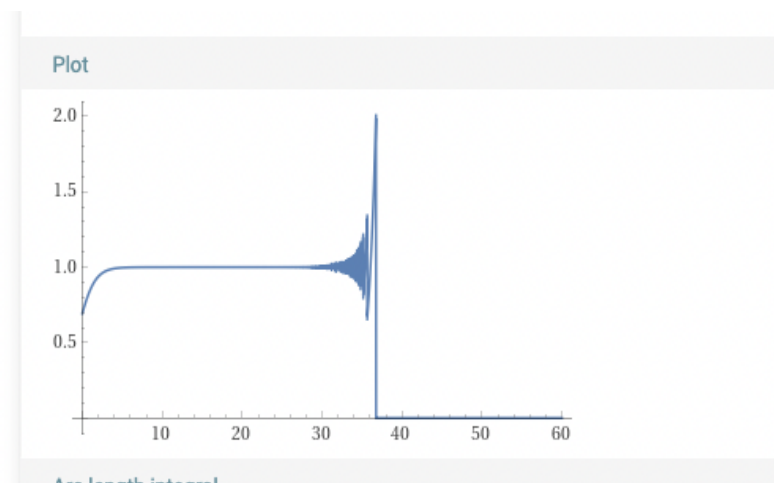

Figure 2: Wykres funkcji w WolframAlpha

$$\lim_{x \rightarrow \infty} e^x \ln(1 + e^{-x}) = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\ln(1 + e^{-x})}{e^{-x}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{-e^{-x}}{(1 + e^{-x}) * (-e^{-x})} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{1 + e^{-x}} = 1$$

Obliczona granica w nieskończoności przyjmuje wartość 1, granica została policzona przy pomocy metody de l'Hospitala.

2.3 Wyniki i interpretacja

Możemy zauważyć że wykres funkcji $f(x)$ w okolicach punktu $x = 30$ staje się niestabilny a wartości zaczynają odbiegać od oczekiwanych. Następnie wartości zaczynają zbiegać do 0, co jest sprzeczne z wynikiem obliczonej granicy $\lim_{x \rightarrow \infty}$.

2.4 Wnioski

Wartości zaczynają odbiegać od oczekiwanych dla x w przedziale $[30, 40]$ z powodu faktu, że wartość e^{-x} zbliża się do wartości epsilon maszynowego, więc wykres oscyluje wokół 1, odbiega i zaczyna spadać do zera, co wynika z faktu, że wartość $\ln(1 + e^{-x})$ jest równa 0, bo wartość macheps została przekroczona.

3 Zadanie 3

3.1 Opis problemu

Zadanie polega na rozwiązaniu układu równań liniowych

$$Ax = b$$

dla danej macierzy współczynników $A \in R^{n \times n}$ i wektora prawych stron $b \in R^n$. Macierz A ma być generowana jako macierz Hilberta ($A = H_n$), gdzie n jest stopniem tej macierzy i jako ($A = R_n$), gdzie R_n jest losowa macierz stopnia n z zadaniem wskaźnikiem uwarunkowania c . Ten układ równań należy rozwiązać za pomocą 2 algorytmów, algorytmu eliminacji Gaussa ($x = A \div b$) oraz dla algorytmu ($x = \text{inv}(A) * b$).

3.2 Rozwiązanie

```
function calculate_relative_error(x, reference_x)
    # Norma Euklidesowa różnicy wektorów
    error_norm = norm(x - reference_x)
    # norma Euklidesowa wektora referencyjnego
    reference_norm = norm(reference_x)
    # Błąd względny
    relative_error = error_norm / reference_norm
    return relative_error
end

function calcGauss(A, b)
    x = A \ b
    return x
end
```

```

end
function calcInverse(A, b)
    x = inv(A) * b
    return x
end

# Funkcja do generowania macierzy Hilberta
function hilb(n::Int64)
    H = zeros(Float64, n, n)
    for i in 1:n
        for j in 1:n
            H[i, j] = 1 / (i + j - 1)
        end
    end
    return H
end

# Funkcja do generowania macierzy danego rozmiaru i na podstawie podanego uwarunkowania
function matcond(n::Int, c::Float64)
    if(n < 2)
        return "Size of n should be > 1"
    end
    A = rand(n, n)
    F = svd(A) # rozkład svd(według wartości osobliwych)
    U, S, V = F # U to macierz lewych wektorów osobliwych
    # S to macierz diagonalna wartości osobliwych, V to macierz prawych wektorów osobliwych
    return U * diagm(0 => [LinRange(1.0, c, n);])*V # pomnożenie macierzy U i V^T,
    # gdzie V^T to macierz transponowana przez macierz diagonalna S z odpowiednimi
    # wartościami na diagonalu jako zakres od 1.0 do c z równymi odstępami
end

```

3.3 Wyniki oraz interpretacja

1. Wyniki dla Macierzy Hilberta(H_n)

n	Gauss Error	Inverse Error	Condition
2	7.021666937153401e-16	0.0	19.281470067903967
3	2.7375497437671545e-15	2.329670154318109e-14	524.0567775860627
4	2.163452954752009e-13	3.4135644425146874e-13	15513.738738929662
5	2.7871931343743106e-13	7.455637944774642e-12	476607.2502419222
6	3.347582158492704e-10	1.2827865807782325e-10	1.4951058641931808e7
7	1.0714660570624442e-8	1.1527300819247877e-8	4.7536735651983196e8
8	4.415963229892491e-7	3.79672835736301e-7	1.5257576052786306e10
9	1.1753313049338465e-5	1.4840163876939037e-5	4.931539099297127e11
10	0.00022069259050910798	0.0003816537448426628	1.602489743907797e13
11	0.0061370127224061755	0.005027508456077255	5.219592223385588e14
13	1.9340328542478238	2.176661432102452	6.738714767183357e17
15	14.530780684593466	12.429282151240843	2.3228053763031325e17
17	5.702847199359304	7.400447213245778	6.968485027955343e17
19	7.977164583041656	12.28072952372789	1.777632773409892e18
21	43.504485883896244	154.96073707047393	4.834811654527856e18
23	21.634056047548167	34.13604551118164	1.1344683590683766e18
25	23.572600504144535	21.490537874421143	2.0216257487362834e19
27	30.11002787196579	72.14426727588254	2.766053659397318e18
29	18.47553583161393	19.28944178353934	2.6372941826255836e18

Jak widać macierz Hilberta jest przykładem macierzy źle uwarunkowanej, zatem numerycznie rozwiązywanie nawet niewielkich układów równań z tą macierzą jest praktycznie niemożliwe. Można to zauważyć po szybko wzrastającym wskaźniku uwarunkowania($cond(x)$), który dla macierzy 10×10 osiąga rzad wielkości 10^{13} .

2. Wyniki dla Macierzy Losowej(R_n)

n	Cond	Gaus Error	Inverse error
5	1.0	2.164223099578636e-16	2.6737711109153337e-16
5	10.0	4.2130001622920406e-16	4.2130001622920406e-16
5	1000.0	1.4325319156034877e-14	2.470998322584863e-14
5	1.0e7	1.3871114407994677e-10	2.598008332320691e-10
5	1.0e12	5.733757560742947e-5	4.962195967762327e-5
5	1.0e16	0.01175107665021737	0.0642202714205108
10	1.0	3.940900794429957e-16	2.0770370905276122e-16
10	10.0	3.3306690738754696e-16	2.531698018113677e-16
10	1000.0	8.056119772367459e-15	3.39093083129075e-14
10	1.0e7	2.376733646052788e-10	4.706835956915451e-10
10	1.0e12	3.203285562720351e-5	5.190000397273812e-5
10	1.0e16	0.110173622460718	0.11403535478679437
20	1.0	6.951095629092364e-16	5.063396036227354e-16
20	10.0	1.0987843116542347e-15	1.0755419851390038e-15
20	1000.0	6.581303858479593e-14	5.205047726233623e-14
20	1.0e7	5.5720873743889447e-11	2.321665025423311e-10
20	1.0e12	6.6992662457360325e-6	1.7828796469037173e-5
20	1.0e16	0.2970415720198951	0.6241706046197695

3.4 Wnioski

Uwarunkowanie macierzy Hilberta ma bezpośredni wpływ na to, że wraz ze wzrostem n błędy się zwiększają przy dowolnej metodzie wraz z coraz większym $cond(x)$. Dlatego wskaźnik uwarunkowania jest ważnym narzędziem w analizie numerycznej i pomaga określić, czy dana macierz jest odpowiednia do konkretnych obliczeń.

4 Zadanie 4

4.1 Opis problemu

Zadanie polega na sprawdzeniu obliczonych pierwiastków z_k $1 \leq k \leq 20$ wielomianu Wilkinsona, obliczeniu $|P(z_k)|$, $|p(z_k)|$, i $|z_k - k|$. Należy również powtórzyć eksperyment Wilkinsona ze zmienionym współczynnikiem.

4.2 Rozwiązanie

```
function p(x)
    val = one(Float64)
    for i in 20:-1:1
        val = val * (x - i)
    end
    return val
end

coefficients = [1, -210.0-2.0^(-23), 20615.0,-1256850.0,
                53327946.0,-1672280820.0, 40171771630.0, -756111184500.0,
                11310276995381.0, -135585182899530.0,
                1307535010540395.0,      -10142299865511450.0,
                63030812099294896.0,      -311333643161390640.0,
                1206647803780373360.0,      -3599979517947607200.0,
                8037811822645051776.0,      -12870931245150988800.0,
                13803759753640704000.0,      -8752948036761600000.0,
                2432902008176640000.0]

P = Polynomial(reverse(coefficients))
println(P)

roots = Polynomials.roots(P)
println(roots)

for k in 1:20
    println("$k & $(abs(P(roots[k]))) & $(abs(p(roots[k]))) & $(abs(roots[k] - k))")
end
```

4.3 Wyniki i interpretacja

k	$ P(z_k) $	$ p(z_k) $	$ z_k - k $
1	1603.9573920179469	304572.04260797694	1.6653345369377348e-14
2	7032.126244053075	7.378697629496515e19	8.602007994795713e-13
3	363020.53660426877	3.320413934571126e20	3.3646685437815904e-10
4	4.1297007568024816e6	8.854436933250461e20	3.0104239989725556e-8
5	3.075695036659063e7	1.844675459361676e21	8.773618791479976e-7
6	1.4257935012621844e8	3.3203908470754844e21	1.3036540314814715e-5
7	5.24632388586803e8	5.423631524959937e21	0.00011769796309923919
8	1.7358866242071867e9	8.261841653520567e21	0.0007083981118194416
9	5.1002248626897955e9	1.1966108418294833e22	0.003039097772564503
10	1.166611991635824e10	1.655343433307367e22	0.009425364817383652
11	3.127208130563727e10	2.246553909518422e22	0.02299817354506395
12	6.1418141120587135e10	2.89153886820604e22	0.040566592069646745
13	1.5300549815452048e11	3.7940459609615415e22	0.05950452401079254
14	3.0985557081238544e11	4.633597782215305e22	0.06480991092200128
15	5.010255098229966e11	5.875191008208141e22	0.05398301833971253
16	9.394123675655612e11	7.034662578633065e22	0.03609096183973115
17	2.3971581253245e12	8.555214312879987e22	0.0165393639009217
18	5.670957056381105e12	1.0150796567230493e23	0.005602369314754441
19	7.741019369389632e12	1.1988901833144277e23	0.0011451039164107613
20	1.2178388919649346e13	1.4019287561968973e23	0.00011119342792653697

Wyniki dla wielomianu Wilkinsona

Można zauważyć, że wyniki otrzymywane dla kolejnych k , które są rozwiązaniami wielomianu w zbiorze liczb rzeczywistych (R) są coraz bardziej niedokładne, różnice między wartościami otrzymywanymi z $P(z_k)$ a $p(z_k)$ wynika z powodu różnych działań arytmetycznych.

k	$ P(z_k) $	$ p(z_k) $	$ z_k - k $
1	10130.71275321466	9426.712753211954	7.749356711883593e-14
2	56308.28771988236	53114.287721025175	8.29603052920902e-12
3	807092.163108728	633550.7888912051	8.906004822506475e-10
4	8.084860855411538e6	7.048149034054348e6	5.614410936161107e-8
5	3.879198510577002e7	3.410921815648757e7	1.0868296920207854e-6
6	1.4732257627258718e8	5.432787182756067e7	5.193150526494605e-6
7	4.1411759028405327e8	1.0237654561324999e9	0.0002283049351108346
8	5.02184047848722e8	1.6791947081836334e10	0.006980931819212444
9	1.2260299344962182e9	1.3433655504423593e11	0.08227581314042176
10	1.711412152637466e9	1.4837248370635044e12	0.6505270479399019
11	1.711412152637466e9	1.4837248370635044e12	1.1105047852610384
12	1.922343284948516e10	3.2968824832136562e13	1.665389446835571
13	1.922343284948516e10	3.2968824832136562e13	2.0460081179778995
14	2.78104055609644e11	9.547439978559046e14	2.518885830105916
15	2.78104055609644e11	9.547439978559046e14	2.712916579182928
16	1.0504983293359739e12	2.742163099611119e16	2.9060058491454366
17	1.0504983293359739e12	2.742163099611119e16	2.8254814771679904
18	6.884949792026641e12	4.252467839147873e17	2.454019284846941
19	6.884949792026641e12	4.252467839147873e17	2.004325976483215
20	9.72908249032009e11	1.3743636608789734e18	0.8469082068719089

Wyniki dla zmodyfikowanego wielomianu Wilkinsona

Po zaburzeniu współczynnika -210 przy x^{19} o wartość -2^{-23} rozwiązaniami wielomianu stają się pierwiastki zespolone. Przykładowo dla $k = 19$ rozwiązaniem jest $19.50244401519765 + 1.9403279701116138im$.

4.4 Wnioski

Wyznaczanie pierwiastków wielomianu Wilkinsona jest zadaniem źle uwarunkowanym, wynika to z faktu, że po zmianie współczynnika a_{19} z -210 na $-210 - 2^{-23}$ powoduje duże zmiany w otrzymywanych wynikach. Wynika to z tego faktu:

$$h \approx \epsilon * \frac{z(r)}{w'(r)}$$

gdzie r jest pierwiastkiem, ϵ jest precyzja arytmetyki, funkcja $z(r)$ jest zaburzeniem pierwiastka, a $w'(r)$ jest pochodna wielomianu. Natomiast niedokładności w obliczaniu zer wielomianu wynikały z faktu, że brakowało cyfr znaczących do zapisu takich dużych współczynników w danej arytmetyce.

5 Zadanie 5

5.1 Opis problemu

Zadanie polega na przeprowadzeniu eksperymentów dla podanego równania rekurencyjnego:

$$p_{n+1} = p_n + rp_n(1 - p_n)$$

1. Wykonanie 40 iteracji wyrażenia dla danych $p_0 = 0.01$ i $r = 3$ w arytmetyce Float32
2. Wykonanie 10 iteracji, zatrzymanie się, zastosowanie obciecia wyniku i kontynuowanie dalej obliczenia w arytmetyce Float32
3. Dla danych $p_0 = 0.01$ i $r = 3$ wykonanie 40 iteracji wyrażenia w arytmetyce Float32 i Float64

5.2 Rozwiązanie

```
function calc_population(p::Float32, r::Float32, i::Float32)
    next_p::Float32 = one(Float32) - 1
    if i == 41
        return
    end
    next_p = p + r * p * (1 - p)
    println("$i & $next_p")
    return calc_population(next_p, r, i + 1)
end

p0 = Float32(0.01)
r = Float32(3.0)
i = Float32(1.0)
calc_population(p0, r, i)
```

5.3 Wyniki i interpretacja

1. Dla 40 iteracji wyrażenia w arytmetyce Float32

$$x = p_{40} = 0.25860548$$

2. Dla 40 iteracji wyrażenia po zatrzymaniu i zastosowania obciecia po 10 iteracji w arytmetyce Float32

$$x = p_{40} = 1.093568$$

3. Dla 40 iteracji wyrażenia w arytmetyce Float64

$$x = p_{40} = 0.011611238029748606$$

Można zauważyć, że precyzja arytmetyki jak i obcinanie cyfr znaczących jak w przypadku 1 może mieć znaczący wpływ na otrzymywane wyniki.

5.4 Wnioski

Aby odpowiednio rozwiązać równanie rekurencyjne w obliczeniach numerycznych, należy zwrócić uwagę na precyzję arytmetyki oraz na to, aby nie obcinać cyfr znaczących.

6 Zadanie 6

6.1 Opis problemu

Zadanie polega na przeprowadzeniu eksperymentów dla poniższego równania rekurencyjnego:

$$x_{n+1} = x_n^2 + c$$

gdzie $n = 0, 1, \dots$ i c jest pewna stała. Należy przeprowadzić następujące eksperymenty:

1. $c = -2$ i $x_0 = 1$
2. $c = -2$ i $x_0 = 2$
3. $c = -2$ i $x_0 = 1.9999999999999999$
4. $c = -1$ i $x_0 = 1$
5. $c = -1$ i $x_0 = -1$
6. $c = -1$ i $x_0 = 0.75$
7. $c = -1$ i $x_0 = 0.25$

6.2 Rozwiązanie

```
function calc_equation(x, c, i)
    if i == 41
        return
    end
    next_x = x^2 + c
    println("$i & $next_x")
    return calc_equation(next_x, c, i + 1)
end

c = -1.0
x_0 = 0.25
i = 1.0
calc_equation(x_0, c, i)
```

6.3 Wyniki oraz interpretacja

1. $c = -2$ i $x_0 = 1 \rightarrow x = -1.0$
2. $c = -2$ i $x_0 = 2 \rightarrow x = 2.0$
3. $c = -2$ i $x_0 = 1.9999999999999999 \rightarrow x = -0.3289791230026702$
4. $c = -1$ i $x_0 = 1 \rightarrow x = -1.0$
5. $c = -1$ i $x_0 = -1 \rightarrow x = -1.0$
6. $c = -1$ i $x_0 = 0.75 \rightarrow x = -1.0$
7. $c = -1$ i $x_0 = 0.25 \rightarrow x = 0.0$

Przeprowadziłem iteracje graficzna w WolframAlpha dla zadanych danych:

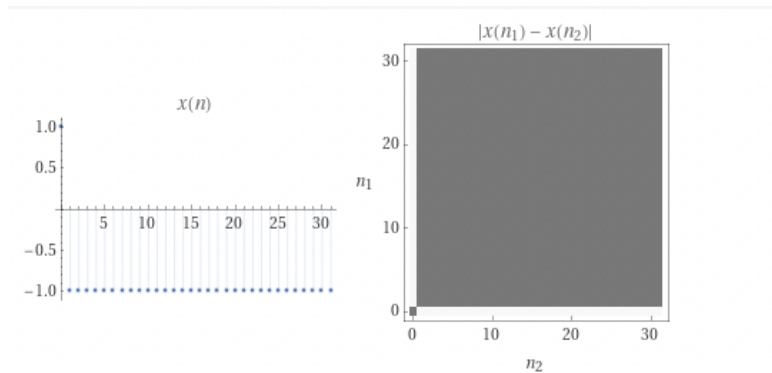

Figure 3: $c = -2$, $x_0 = 1$

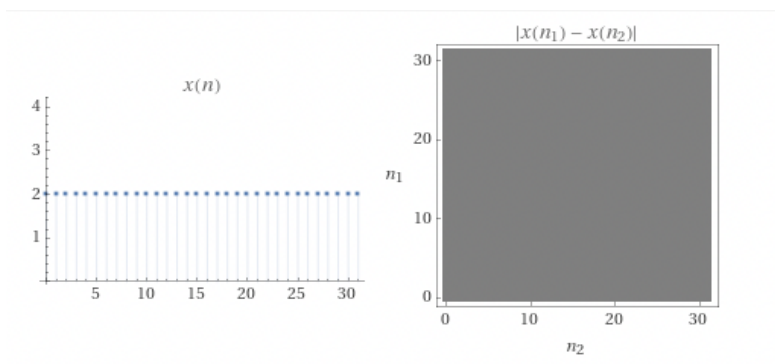

Figure 4: $c = -2$, $x_0 = 2$

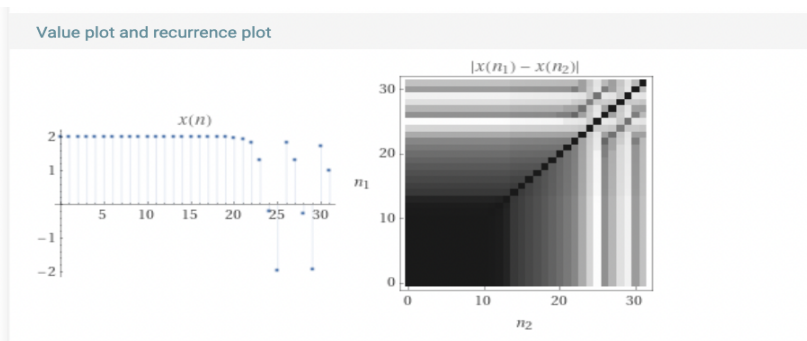

Figure 5: $c = -2$, $x_0 = 1.9999999999999999$

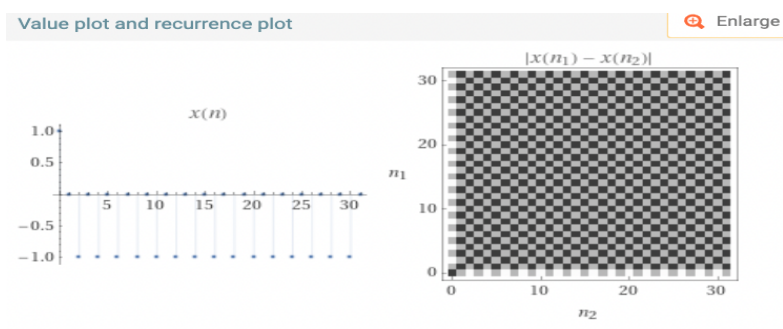

Figure 6: $c = -1$, $x_0 = 1$

Value plot and recurrence plot

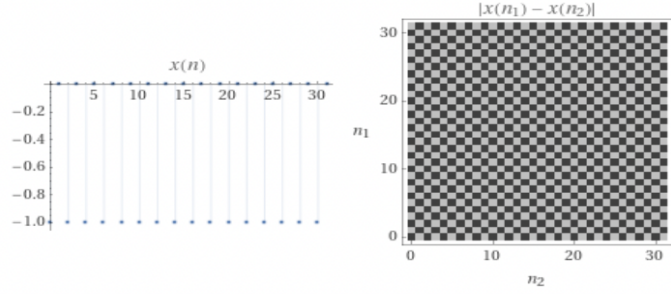

Figure 7: $c = -1, x_0 = -1$

Value plot and recurrence plot

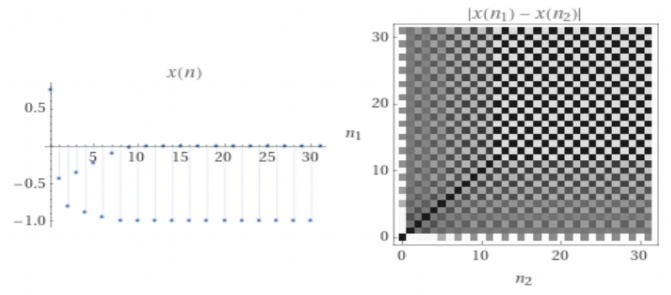

Figure 8: $c = -1, x_0 = 0.75$

Value plot and recurrence plot

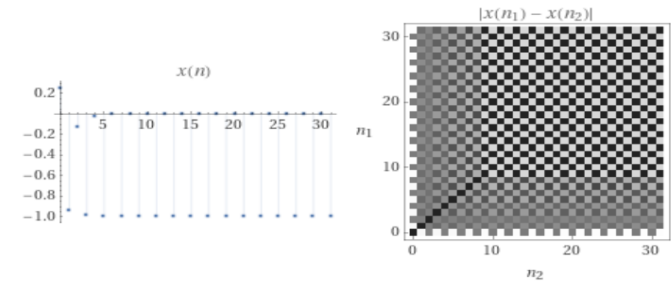

Figure 9: $c = -1, x_0 = 0.25$

6.4 Interpretacja i Wnioski

Wnioskiem z graficznych reprezentacji jest fakt, że w przypadku równań rekurencyjnych możemy uzyskać różną numeryczną stabilność dla różnych danych. Dla poniższych eksperymentów można zauważyć, że dla $x_0 = 1.9999999999999999$ i $c = -2$ otrzymujemy niestabilne wyznaczanie kolejnych wyrazów ciągu, dla ($c = -1$ $x_0 = 0.25$ i $x_0 = 0.75$) otrzymujemy stabilizujące wyznaczanie, a dla danych ($x_0 = 1$ i dla $c = -2$ i $c = -1$) otrzymujemy całkowicie stabilne wyznaczanie. Warto również zwrócić uwagę, że wartość parametru np. x_0 wpływa na szybkość stabilizacji wyznaczania kolejnych wyrazów, widać to w przypadku ($c = -1$ $x_0 = 0.25$ i $x_0 = 0.75$), gdzie dla $x_0 = 0.25$ wyznaczanie wyrazów stabilizuje się szybciej niż dla $x_0 = 0.75$. Dlatego odpowiednie dobieranie parametrów jest kluczowe do uzyskania stabilności i wiarygodnych wyników w analizie numerycznej.